

Un intent d'establir les bases de la cultura de pau a l'IES S'Arenal: *la mediació de conflictes*

Cándida Enciso Figueroa, orientadora de l'Institut
Antònia Lladonet i Riera, professora de Llengua Catalana i Literatura

Les persones que ens dedicam a l'ensenyament, sabem que la nostra feina quedaria coixa si només ens interessàs impartir coneixements a l'alumnat. Una tasca molt important que hi camina paral·lela és la d'educar aquest alumnat en valors i en ser millors persones. Una de les dificultats que ens trobam els educands en un institut de secundària és l'elevat grau de violència que s'hi respira. Això afecta les classes, les entorpeix, dificulta i en disminueix el ritme. Si anam més enllà de l'aula, l'ambient que es respira als passadissos i al pati pot arribar a ser un poc desagradable.

Per tot això, una de les iniciatives que ajuden molt a millorar el clima escolar i que es reflecteix en el comportament de l'alumnat és el Projecte de Mediació de Conflictes. La mediació és una manera d'afrontar els conflictes a través del diàleg i de la cooperació. Pot arribar a ser la filosofia del centre. És voluntària i totalment confidencial. Els tipus de conflictes que poden tractar-se són els rumors maliciosos, els insults, els malnoms, les amistats deteriorades, les amenaces, l'assetjament escolar, situacions que desagraden o resulten injustes, etc. Té com a principal objectiu educar en la convivència, ja que es basa en el diàleg, en la cooperació i en la responsabilitat, valors molt importants que cal transmetre a l'alumnat. Ajuda a acceptar les diferències, a la vegada que contribueix a evitar enfrontaments inútils. També ajuda a enfortir o reparar les relacions.

"Les mediacions es duen a terme durant el temps de pati i s'ha de dir que això no ha estat cap problema, tenint en compte que és el temps lliure de l'alumnat..."

Els mediadors i les mediadores, que en el nostre cas són alumnes (sempre ajudats per les persones encarregades de la iniciativa), acullen les persones en conflicte i en promouen la comprensió mútua. També escolten activament i centren el procés en la transformació del litigi. L'important és que no jutgen, no sancionen, no aconsellen i tampoc no ofereixen solucions. Tot això ensenya tant els mediadors i les mediadores, com les persones que hi han acudit.

Les mediacions es duen a terme durant el temps de pati i s'ha de dir que això no ha estat cap problema, tenint en compte que és el temps lliure de l'alumnat, perquè el programa hagi pogut seguir endavant. En cada mediació, hi ha una de les persones encarregades de la iniciativa que intervindrà el mínim possible i simplement es dedicarà a observar que la cosa vagi bé i es faci com toca.

A l'IES s'Arenal el projecte de mediació va sorgir a partir de la creació del Pla de Convivència. Durant el curs 2006-2007 i amb la necessitat d'elaborar

aquest Pla, ens plantejàrem tota una sèrie de qüestions en l'àmbit del centre. La nostra intenció a l'hora d'elaborar el document corresponent era la necessitat de crear un clima escolar adequat que afavorís el bon funcionament del centre i contribuís a l'èxit acadèmic de l'alumnat. Ens plantejàrem fer un projecte que fos realment pràctic i funcional i no quedàs en una recopilació de normes i bones intencions, dins un calaix.

Des del primer moment coincidírem en el fet de la importància que tenia la implicació de tota la comunitat educativa. Es va formar una Comissió de Convivència que tenia com a objectiu a curt termini, l'elaboració del Pla.

Aquesta Comissió està formada pel director, el cap d'estudis, l'orientadora del centre, dos representants del claustre de professors i professores, dos representants dels pares i mares del centre i dos representants de l'alumnat.

Paral·lelament a les tasques que duia a terme la Comissió, els caps de departament, a través de la Comissió de Coordinació Pedagògica, aportaven setmanalment les propostes que consideraven més interessants per integrar-les dins el Pla. Una vegada feta la recopilació de les noves propostes, es discutien posteriorment en cadascun dels departaments didàctics del centre. D'aquesta manera es garantia la participació de tot el professorat en la seva redacció.

"La formació de mediadors i de mediadores es va dur a terme durant l'hora setmanal d'activitat d'estudi."

Dues de les novetats més importants que sorgiren varen ser: el Projecte de Mediació de Conflictes i el Carnet de Convivència. Es tractava d'introduir estratègies per tal de prevenir, ensenyar, reeducar i, en determinats moments, sancionar les conductes que impedièren el bon funcionament de la dinàmica de l'institut.

El Projecte de Mediació de Conflictes contemplava, per una banda, la formació dels i de les alumnes, que serien futurs mediadors/es, i per l'altra, l'aplicació, dins el Pla d'Acció Tutorial, d'activitats que fomentassin el principi del diàleg com a mitjà per resoldre els conflictes.

La formació de mediadors i de mediadores es va dur a terme durant l'hora setmanal d'activitat d'estudi. Així, es va contemplar dins l'horari general del centre, de tal manera que els cursos de 1r i els de 2n d'ESO coincidissin en la mateixa hora perquè es poguessin agrupar i, l'orientadora, que és la que es va encarregar de la formació, pogués impartir aquest taller.

En principi, considerarem que era millor la mediació entre iguals, és a dir, els i les alumnes s'encarregaven de fer la mediació amb els companys i companyes del centre. La selecció de l'alumnat mediador es va fer seguint determinats criteris. El professorat, en general, i especialment els tutors i tutores del centre, eren els qui juntament amb les professores res-

ponsables del projecte, proposaven els candidats i les candidates que reunien els requisits inicials i que seguirien la formació indicada:

- Bona disposició per a escoltar els altres.
- Bon autocontrol.
- Saber ajudar a fer mantenir la calma en situacions conflictives.

També es va proposar a l'alumnat que no reunia les característiques anteriors, sinó que precisament eren alumnes que presentaven continus problemes de conducta i de desbordament emocional davant dels conflictes que també assistissin al curs de formació.

L'objectiu era que durant el programa de formació de mediadors, s'adonassin de les seves mancances i a partir d'aquest fet poguessin millorar-les.

Una vegada confeccionada la llista del possible alumnat mediador, se li proposava, prèvia explicació del programa, el fet de formar part de l'equip de mediació. També sortiren alumnes voluntaris.

"...hem de manifestar que el servei de mediació està funcionant molt bé i, de moment, està responnent a les expectatives previstes..."

La major part de l'alumnat va estar interessat, des del primer moment, a formar part de la xarxa de mediadors i de mediadores del centre. Hem de destacar que l'alumnat que ha

demonstrat més ganes i implicació, han estat aquells i aquelles alumnes que presentaven problemes conductuals. S'han vist valorats per part del professorat i per part dels companys i de les companyes i ha servit perquè milloràs el seu comportament.

Per acabar, hem de manifestar que el servei de mediació està funcionant molt bé i, de moment, està responnent a les expectatives previstes: fins ara ja s'han fet més de catorze mediacions amb bons resultats. L'alumnat que presentà conflictes, aconsellat pel professorat en alguns casos, o pels seus propis companys i companyes en altres, han fet ús d'aquest servei i ha servit perquè arribassin a solucionar els seus problemes de forma pacífica i dialogant. Després d'un temps, que ha oscil·lat entre quinze dies i tres setmanes, s'han fet les corresponents revisions, que han servit per comprovar que realment s'han complert els acords que s'havien establert prèviament.

La nostra sorpresa ha estat el fet que no només s'han donat casos de mediació entre iguals, sinó que també hi ha hagut alumnat que ha sol·licitat fer la mediació amb el professorat. Aquest tipus de mediació també s'ha duit a terme en un parell d'ocasions i els resultats han estat també molt satisfactoris. En aquestes mediacions, ha estat una de les professores coordinadores la que ha fet de mediadora.

Per tot això, ens sentim molt satisfetes de la tasca que hem iniciat aquest curs, tot i saber que només és el principi d'un camí llarg a recórrer, però que val la pena perquè ajuda a establir les bases de la cultura de pau i la resolució pacífica dels conflictes entre els membres de la comunitat escolar. □